

Тази година е повратна в икономическото развитие на глобалната, европейската и българската икономика. За първи път от своето създаване през 1999 г. Еврорезоната, страните – членки на ЕС, които използват еврото като единна валута, влязоха в рецесия. През 2009 г. се очаква българската икономика да не отбележи ръст за първи път от 11 години. Светът е изправен пред най-сериозната икономическа криза от Великата депресия насам. Създалата се ситуация изисква бързи и смели решения от страна на правителствените и бизнес лидерите за превръщане на кризата във възможност и за възвръщане на икономическия растеж. България трябва да преосмисли своята икономическа политика и да излезе с интегрирана стратегия за икономически възход на основата на иновациите, технологичното развитие и науката. *Иновации.бг 2009* си поставя задачата да даде отправни точки и предложения как да бъде осъществена подобна стратегия.

През 2009 г. България отбелязва третата си година на пълноправно членство в ЕС, което трябва да ѝ даде възможност вече да използва пълноценно всички инструменти на Общността за икономическо развитие. И макар напредъкът в икономиката на страната да е стабилен, той не се трансформира в по-добър иновационен потенциал, което застрашава дългосрочната устойчивост на това развитие. Страната не само запазва последно място в рамките на Общността по показателите за иновативност, производителност и БВП на човек от населението, но и в някои иновационни аспекти бележи изоставане. Ускореният ръст на БВП на България през последните години е резултат от влиянието предимно на екстензивни фактори (намаляване на безработицата, включително привличане на работна сила отвън, и изключително силно предлагане на свободен финансов ресурс под формата на преки чуждестранни инвестиции и облекчено кредитиране). Екстензивните фактори са важна основа в условията на догонващо развитие, но бързо изчерпват потенциала си и не могат да осигурят дългосрочна конкурентоспособност. Те трябва да бъдат допълнени с източници на растеж като предприемачество, тех-

нологично обновяване, интегриране на повече знание в произвежданите продукти, наемане на висококвалифицирани специалисти, навлизане в бързорастящите „зелени“ сектори на производство.

Финансовата криза и сериозните затруднения, пред които е изправена реалната икономика, не оставят съмнение в необходимостта от пресмисляне на дългосрочните приоритети, мобилизиране и пренасочване на усилията на национално и бизнес равнище. В условията на икономическа рецесия, свиване на пазарите и забавена инвестиционна активност българското правителство трябва да създаде среда за пълноценно изграждане и използване на иновационния потенциал – изследователска инфраструктура, заети с наука и технологии, високотехнологичен сектор. Взаимодействието в рамките на иновационната система трябва да се оптимизира и да се подчини на изпълнението на интегрирана иновационна, технологична и научна политика. Важно е политическият ангажи-мент за нейното успешно осъществяване да се поеме от най-високото равнище в изпълнителната власт – министър-председателя, който (в рамките на специална структура – министерство или агенция) да концентрира функциите по избора на приоритети за иновационно развитие, осигуряване на иновационния процес и подкрепа на иновационната активност на бизнеса (понастоящем децентрализирани и осъществявани без необходимата координация). Конкретни политически мерки в тази посока предприемат правителствата на всички водещи икономики.

Докладът *Иновации.бг* цели да осигурява ежегодно надеждна оценка на иновационния потенциал на българската икономика и на състоянието и възможностите за развитие на българската иновационна система. Той прави препоръки за подобряване на обществената политика по отношение на иновациите, като се опира на най-новите теоретични и емпирични изследвания в света и отчита специфичната икономическа, политическа, културна и институционална рамка, в която се развива иновационната система на България.

Докладът е предназначен за лидерите – хората, които вземат решения в общественения и частния сектор в страната. Целта на настоящото издание на *Иновации.бг 2009* е да представи иновационната активност в българската икономика в сравнение с останалите страни – членки на ЕС, и да предложи възможни решения за развитие на българската иновационна политика. Следвайки установената методология от предходните четири издания, *Иновации.бг 2009* анализира състоянието и възможностите за развитие на националната иновационна система на базата на пет групи показатели:

- съвкупен иновационен продукт;
- предприемачество и иновационни мрежи;
- инвестиции и финансиране на иновациите;
- човешки капитал за иновации;
- информационни и комуникационни технологии.

Продължава традицията по разработването на **Индекс на иновативността на българските предприятия**, основан на резултати от годишните проучвания на иновационната активност на българските предприятия, проведени от Европейския иновационен център към Фондация „Приложни изследвания и комуникации“, панелни данни и статистически анализ. Както и досега, докладът е обсъден и приет от Експертния съвет по иновации към Фондация „Приложни изследвания и комуникации“.

Методологически докладът се основава на няколко съществуващи модела в измерването и съпоставянето на иновационни системи: 1. *Европейското иновационно табло* (European Innovation Scoreboard) на Европейската комисия. 2. *Таблото на ОИСР за наука, технологии и индустрия* (OECD Science, Technology and Industry Scoreboard). 3. *Националната иновационна инициатива на САЩ* (National Innovation Initiative) и 4. *Иновационния индекс на щата Масачузетс* (Executive Index of the Massachusetts Innovation Economy).

Разширени методологически бележки и източниците на информация на доклада са представени в Приложението. По-подробна теоретична обосновка на структурата на доклада се съдържа в *Иновации.бг: иновационен потенциал на българската икономика*, Фондация „Приложни изследвания и комуникации“ (2005).

